

ST·OLAV

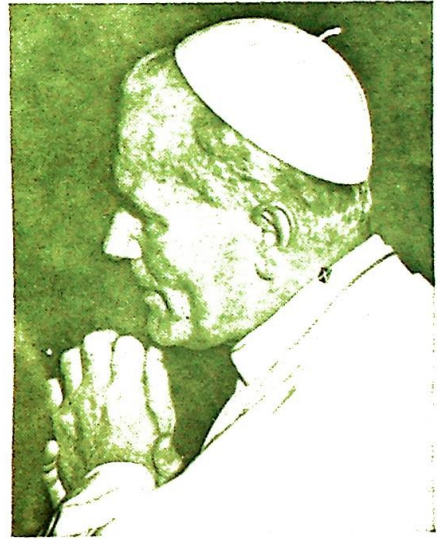
K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 4

92. ÅRGANG

16. FEBRUAR

1980

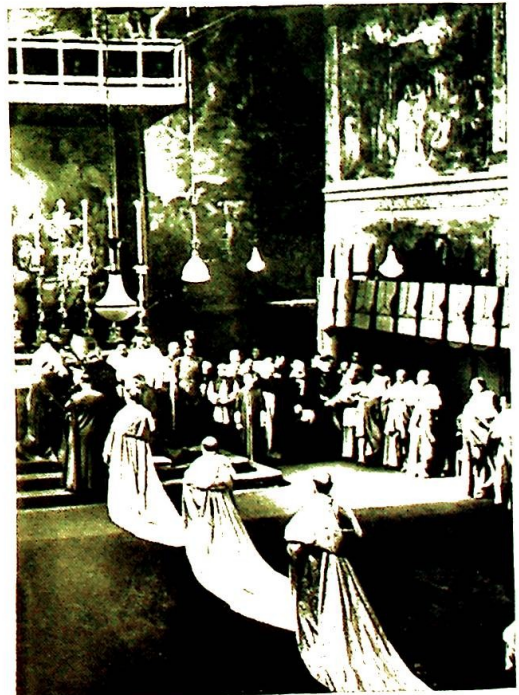
**Han Küng i TV:
Jeg er ikke kjetter!**

Kardinal Höffner svarer

Apokalypse

Portrettet

**Koranen setter kvinnen
utenfor!**

JEG ER IKKE KJETTER!

Professor Hans Küng hadde i slutten av desember måned en TV-samtale med den tyske reporter Franz Alt. Ifølge et memorandum utsendt av den tyske bispekonferanse heter det her:

Alt: «Jeg er ingen Kjetter!» uttalte Hans Küng i week-enden til avisen «Die Welt» og fortsatte straks: «Jeg er katolikk og jeg forblir katolikk!» — Herr Küng, gjelder denne uttalelse ennå i dag etter at kirken har inndratt Deres undervisningsrett?

Küng: Selvfølgelig gjelder den ytring også i dag. Imidlertid må jeg si, at det jo hele tiden var noe, som man kunne være redd for, idet det ene angrep etter det andre etterhvert har kommet fra Roma. Allikevel er jeg overrasket over denne aksjon umiddelbart før julehøytiden og jeg må i sannhet fastslå, at jeg mener at det er en skandale at en kirke som påbeholder seg sin tro på Jesus Kristus og som vil forfekte menneskerettighetene gjennomfører inkvisisjonsprosesser midt i det tyvende århundre.

Alt: De visste overhodet intet om disse tiltak overfor Dem, som åpenbart har vært i gang?

Küng: Nå er det jo engang skjedd og jeg regner med, at det bare er et påskudd, at man nå har tatt denne lille bok for seg, hvor jeg faktisk ikke har sagt noe nytt, men bare ennå engang har gjentatt mine spørsmål. Jeg har til og med med den aller største høflighet bedt paven om at han vil la den undersøke gjennom den interna-

sjonale teologiske kommisjon. Når man overhodet ikke må si noe om katolske teologiske spørsmål, så vet jeg sannelig ikke hvorfor jeg og mange andre teologer i det hele tatt driver med teologi. Og jeg føler trang til å si det på denne måten: jeg skammer meg over min kirke.

Alt: Kardinal Höffner har i dag pekt på to argumenter mot Dem: Deres kritikk av den pavelige ufeilbarhet og Deres tvil på Jesu Kristi guddom. Hva sier De til det?

Küng: Jeg har to ganger tatt stilling til det. Forøvrig mener jeg at det såvidt jeg kan se ikke foreligger noe tiltak mot boken «Christsein», ikke heller mot «Existiert Gott»? I

dem har jeg understreket mine standpunkter og jeg har ikke hørt noen innvenninger selvom mine presiseringer ikke er særlig utførlige. Det er første gang at Kongregasjonen for Troslæren, disse inkvisitorer, i det hele tatt har ytret seg noe som helst om denne boken, og det forekommer meg bare i form av en påstand! Jeg vil ennå engang fastslå og i høy grad av taktiske grunner, at det som er nevnt i denne vesle boken om fødsels-

regulering osv., er altså med til å gjøre en katolsk teolog umulig i sin egen kirke.

Alt: Hvilke konsekvenser har så dette for Dem, og hvilke sluttsatser trekker De?

Küng: Nå, jeg tenker ikke bare på å identifisere den katolske kirke med bestemte lettkjøpte beslutninger, som altså nå har blitt foretatt av en bestemt gruppe mennesker. Jeg får si det slik: jeg betrakter det som ytterst bedrøvelig, at tyske kardinaler og biskoper samarbeider med inkvisisjonen på samme tid, som den hollandske kardinal Willebrands personlig og gjennom personlig innsats roste sin teolog Schillebeekx overfor paven.

Alt: Har De mulighet for å appellere?

Küng: Den slags er jo så dårlig ... fastlagt hos oss! På det nåværende tidspunkt kan jeg bare si, at jeg vil kjempe med alle mulige midler for at denne dom som jeg anser for å være en motsigelse til det vi ellers burde representere i denne verden, må bli trukket tilbake på samme måte som anklagene mot Teilhard de Chardin, mot Lubac og mot andre, som ble anklaget under Pius XII's pontifikat og ble rehabilitert under Johannes XXIII.

Alt: Hva betyr så kirkelig læreforbud? Kan De forbli professor, eller?

Küng: Jeg kan som tidligere være professor, og jeg tror også at jeg kan gjøre min plikt som katolsk teolog slik som før.

*Pressedienst des Sekretariats
der Deutschen Bischofskonferenz*

Til de uttalelser som professor Hans Küng i forbindelse med tilbaketrekingen av *missio canonica* kommer med, erklærer formannen for den tyske bispekonferanse, Kardinal Joseph Höffner:

1. Professor Küng taler om inkvisisjonstiltak, som de tyske biskoper har vært delaktige i. Han henviser i denne sammenheng til professor Schillebeeckx, som i motsetning til ham var blitt bakket opp av kardinal Willebrands. Dertil er å bemerke at Kongregasjonen for Troslæren i de siste ti år har bedt om en samtale med professor Küng. Professor Küng har hele tiden med vekslende utflukter avslått en slik samtale. Kongregasjonen for Troslæren hadde derfor ikke andre muligheter for å komme til en avgjørelse på grunn av professor Küngs fravær. Den omfangsrike brev-veksling tydeliggjør at det overhodet ikke er tale om noen form for inkvisitoriske tiltak. Professor Küngs problemer ligger helt oppe i dagen. Professor Küng har hindret de tyske biskoper i deres bestrebelse for å føre kon-

KARDINALEN SVARER

flikten inn i et dialogisk spor, og har latt både den avdøde formann for den tyske bispekonferanse, kardinal Julius Döfner, og den stedlige biskop dr. Georg Moser, i stikken. Han må derfor bære det fulle ansvar for den nåværende situasjon. Professor Küngs henvisning til sin kollega professor Schillebeeckx forekommer nokså underlig. Professor Schillebeeckx var fullstendig rede til en samtale med Kongregasjonen for Troslæren. Han har, i motsetning til professor Küng, vist det for en slik samtale nødvendige mål av alvor og villighet til dialog. Derfor er det helt feil når professor Küng henviser til sin kollega Schillebeeckx.

2. Professor Küng taler om en «Nacht und Nebel Aktion» som han ble meget overrasket over. Det kan overhodet ikke være tale om en slik aksjon. Det er i hvert fall helt på det rene, at professor Küng ennå ikke ved semestrets slutt var reist på juleferie og altså var å treffe i Tübingen den 18. desember, og således kunne erfare avgjørelsen fra Kongregasjonen for Troslæren. For det annet så vet

professor Küng, at han med forordet til boken «Wie der Papst unfehlbar wurde» av A. B. Hasler, har skadet taushetsoverenskomsten av 1974. På grunn av denne ensidige uttalelse viste det seg nødvendig at Kongregasjonen for Troslæren måtte gripe inn igjen. Den 5. april 1979 skrev Biskop Moser i et brev til Küng bl.a.:

«Derfor antar jeg, at et uunngåelig etterspill ikke er til å komme utenom, og det vil oppstå store vanskeligheter.» Men selv etter en gjentakelse av de problematiske utsagn var det dog en mulighet til å snakke sammen. Professor Küng var helt klar over at han hadde skadet taushetsoverenskomsten.

3. Professor Küng påstår, at han ikke har blitt helt informert om de belastede teser. Dette stemmer ikke. Eksempelvis har jeg bl.a. den 24. april 1977 i et brev stilt tre spørsmål til dr. Küng. Ut i fra disse spørsmål fremgikk det ganske klart om hvilke uttalelser det dreiet seg om.

4. Professor Küng har erklært, at han vil bruke alle midler for at Kongregasjonen for Troslæren skal trekke sin dom tilbake. I det øyeblikk dr. Küng er beredt til å bringe sine utsagn helt og fullt på linje med kirkens lære, så står en tilbakekalling av det nåværende tiltak ikke på noen måte utenfor sannsynlighetens grense.

5. Det kan ikke la seg gjøre, at noen som ikke representerer hele kirkens lære, utdanner prester, hvis oppgave det må være å gi videre troen og kirkens lære. Biskopene har derfor også et ansvar overfor de troende.

*Pressedienst des Sekretariats
der Deutschen Bischofskonferenz*

REDAKSJONELT:

Husk menneske at du er støv...!

— Omvendelse, bønn og faste er hovedoppgaver i kristenlivet i det hele tatt, men særlig i fastetiden i de førti dager forut for påsken.

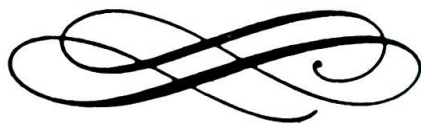
Tallet førti er betydningsfullt i den hellige skrift. Førti år flakket Israels folk om i ørkenen, førti dager fastet Moses innen han nærmet seg Gud på Sinai Berg og førti dager fastet Jesus selv. Derfor har kirken gitt fastetiden nettopp førti dagers lengde.

I denne tid bærer hele gudstjenesten likesom allerede i septuagesimatiden et mørkt og alvorlig preg som når sitt høydepunkt de siste to uker før påske, pasjonstiden. Dette er imidlertid bare ytre ting og tegn. Selv ikke den fysiske faste er selve hovedsaken, men må være forbundet med en indre faste, med løsrivelse fra syndene, flukt fra all leilighet til synd, iver i bønner, kjærlighet til nesten, omsorg for de fattige, sorg over det onde i mennesket selv og oppriktig omvendelse til det gode. Den som faster slik, faster ikke bare etter bokstaven, men i ånden, og det er ånden som levendegjør. Det gjelder i denne tid å avsondre seg fra verden og dens forfengelige gleder. Den tid som vinnes anvendes langt bedre til lesning av skriften og til hengivelse i bønner, eller til lesning av de helliges levnet eller andre oppbyggelige bøker, som mange mener at de aldri har tid til. Det er alltid tid til det vi av hjertet vil og ønsker. Og fastetiden bør for den kristne være, hva apostelen kaller nådens tid og frelsens dag.

Fra prologen til fastetiden, Missale Romanum.

Ved fastetidens begynnelse strør kirken aske på våre hoder med ordene: «Menneske kom i hu at du er støv og til støvet skal du vende tilbake.» Dette skal formane oss til bot og ydmykhet og minne oss om alle jordiske tings intethet og forgjengelighet og om døden, den straff som Gud har latt komme over menneskene for deres synd og hovmot.

Askeønsdag den 20. februar finner askevigslen sted under aftenmessen i de fleste katolske kirker i Oslo.

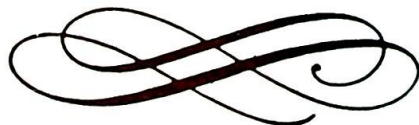

Det ventes stor tilslutning til jubileumsvalfarten til Stiklestad i år.

Alle katolikker i Norge oppfordres til å være med.

Det blir en begivenhet med skandinavisk tilsnitt.

Sommerferien kan med fordel legges til Trøndelag i år.

KIRKENE I SVERIGE SKEPTISKE TIL ATOMKRAFTEN

23. mars går svenskene til urnene for å si sin mening om atomkraftens fremtid i landet. De skal velge mellom å utvikle kjerne-kraftverkene i løpet av 10 år, eller øke antallet og beholde dem i lengre tid. Både Den svenske kirke og frikirken er skeptiske til kjerne-kraften. Først og fremst frykter kirkelederne den risikoen for livskvaliteten som ligger i den kompliserte atom-teknologien. De svenske biskopene skal belyse dette nærmere ved en konferanse før folkeavstemningen i mars.

Kirke Aktuelt

APOKALYPSE I KINOSALEN

Av

Christian Boe Astrup

«Apokalypse Nå!» er i det ytre en film om Vietnam. Men egentlig er det en skildring av all krig, av den ødeleggende demoralisering som gjør skyld til et kollektivt begrep. Du kan drepe en soldat, du kan lemleste ham, rive tarmene ut, hva som helst, men dømme ham kan du ikke. I en krig har vi alle skyld, og den skyldige kan ikke dømme den skyldige. Krigen er i seg selv amoralsk, ethvert forsøk på å tilføre krigen noen form for moral er umulig allerede i utgangspunktet. Filmen stiller spørsmålet om vi ikke, når vi likevel kriger, like godt kan glemme all moral og sette bestialiteten i system.

Kaptein Willard er etterretnings-offiser i den amerikanske hær. Vi er i Saigon i slutten av sekstiårene. Vietnam-krigen raser. Willard, spilt av Martin Sheen, er desillusjonert, trett og i opposisjon. Så får han et oppdrag. Han skal dra inn i jungelen og drepe en amerikansk oberst ved navn Kurtz, spilt av Marlon Brando. Kurtz har brutt ut av krigen, og startet sin egen. Han er anfører for en hær av desertører og jungelstammer. Metodene han bruker i sin private krig er, for å si det med den amerikanske overkommandoen, «usunne». Det eien-dommelige ved Kurtz er at han hadde alle forutsetningene for å nå til topps i den amerikanske krigsmaskinen. God familie, glimrende papirer fra det amerikanske marineakademiet og gode lederegenskaper. Så bryter han ut, og blir erklært sinnsyk. Til slutt ser ikke den amerikanske forsvarsledelsen noe annet alternativ enn å drepe Kurtz.

En reise gjennom helvete

Willard drar innover i jungelen langs en elv, og på veien følger vi ham og besetningen på det lille patruljefartøyet på en reise gjennom krigens absurde helvete. Vi passerer den ene grufulle, motbydelige, frastøtende og djevlelske krigsskueplassen etter den andre. I to timer får vi en skildring

i wide-screen av tarmer som velter ut av sårede sivilister, av avhogde hoder, napalm-bomber og massakrerte skoleelever. Til å begynne med er Willard en opposisjonell iakttagere, men etter hvert blir han tausere, mer innbitt. Han begynner å ane at Kurtz ikke er den galningen overkommandoen vil ha ham til å være. Han begynner å se *hva* Kurtz reagerer på, og *hvorfor* han reagerer som han gjør.

Willard var aldri i tvil om at han ville vite hvordan han skulle takle Kurtz *når* han nådde målet for reisen gjennom helvete. Men når han står

ansikt til ansikt med Kurtz, og hører hvordan denne er kommet frem til erkjennelsen av krigens mangel på uskyldige, innser Willard at Kurtz ved sine bestialske handlinger bare har tatt den nødvendige konsekvensen av krigens grusomhet. Kurtz' konklusjon er at i krig kan vi like godt først som sist legge all moral til side, drepe, massakrere og ødelegge, uten å dømme. For å avsi en dom må det eksistere rettferdighet, og rettferdigheten mangler i enhver krig. Mangelen på moral, på respekt for menneskeverdet, blir selve moralkodeksen for Kurtz, for Willard og enhver annen som tar den fulle og hele konsekvens av hva krigen som alment fenomen representerer.

Willard utfører sitt oppdrag og dreper Kurtz. Men han har overtatt Kurtz' tanker. Etter at drapet er fullført overtar han også for et øyeblikk Kurtz' rolle som gudehersker for den

primitive hæren av jungelstammer og forvirrede desertører. Men Willard gir avkall på denne rollen, og tar dermed avstand fra krigen som begrep. Mens Kurz, på sin absurde måte, valgte å bli på post og sette mangelen på moral i system, valgte Willard simpelthen å ende sin karriere som kriger.

Derfor blir slutten, for dem som klarer å få med seg alle poengene, en optimistisk slutt. Kan vi først innse det absurde i krigen, at det ikke finnes noe rettferdig drap, så vil vi også stoppe å krige, om vi har våre sanser i behold. Når først bunnen er nådd, når vi har stått ansikt til ansikt med krigens djevel, så finnes det bare en vei, og den går opp. Filmens skaper, Francis Coppola, har uttalt at han tror Vietnam var et slik vendepunkt i amerikansk historie. Bunnen ble nådd, nå må det da gå bedre.

Vanskelig film — vanskelig tema

Jeg har brukt såpass mye plass på å forsøke å tolke denne filmen fordi det ikke er noen lett tilgjengelig film. Min umiddelbare reaksjon, etter å ha sett filmen, var at dette skjønte jeg lite av. Jeg ventet meg en krigsfilm, og fikk en direkte motbydelig fremstilling av krigens gru. Det finnes sikkert filmer med mer grusomme enkeltscener, men hele atmosfæren i «Apokalypse Nå!» er preget av nøktern reportasje, og det gjør virkningen sterkere. Etter min mening fokuserer filmen unødig mye på personen Kurz, som først dukker fysisk opp etter to timer, og da bare er med i noen få scener. Kurz' monologer fortøner seg umiddelbart som vrøvl fra en syk hjerne, og dermed ender filmen med en masse spørsmålstejn. Hvorfor så vi all volden, hvorfor alle orgiene i blod, hvorfor alle disse lemlestedede lik? Fra å være rent visuell utvikler filmen seg mot slutten til å bli verbal og kjedelig. Kurz' forvirrede prat løfter ikke filmen mot den kraftfulle slutten vi kunne vente, det hele koker bort i prat og ullen symbolikk.

Willard som hovedperson

Egentlig er ikke dette noen film om Vietnam, eller om Kurz, eller om amerikansk krigføring. Det er en film om kaptein Willards reise gjennom krigen, og den prosess som foregår i Willards sinn, og som gjør at han øyner den totale mangel på rettferdighet i enhver krig. Men Francis Coppola gir oss aldri lov til å se *inn* i Willard, han drukner i beskrivelsen av all djevleskapen han reagerer på. Mens filmen i større grad burde vært sentrert om prosessen i Willards sinn, fører den groteske utmalingen av krigens djevleskap til at vi mister Willards reaksjon i beskrivelsen av alt det han reagerer på.

«Apokalypse Nå!» var ment å skulle være en skildring av et vendepunkt i menneskets forhold til krig. Vi skulle se hvorledes Vietnamkrigen i all sin gru førte til at et menneske tok avstand fra all krig. For alltid. I stedet blir «Apokalypse Nå!» høyst ufrivillig en skildring av hvor langt vi er kommet i vår hang til å blottlegge og skildre enhver detalj. Vi lever i et over-informert samfunn, *det* er ikke noe nytt. All den påtrengende informasjonen har gjort oss mindre sårbare. Det må sterke saker til om vi skal reagere. Francis Coppola går likevel over streken når han forsøker å fremstille krigen.

Jeg synes det er illustrerende at en vietnamesisk flyktning, som i dag bor i Oslo, og som selv er invalidisert av krigen, reagerte så sterkt på gjen-synet da han så denne filmen, at han hadde problemer med å samle seg etter forestillingen.

Dette ble altfor voldsomt. Filmene gir oss ingen tid til refleksjon, ingen tid til å samle oss, ingen tid til å se linjene bak all krigsinformasjonen. Derfor er «Apokalypse Nå!» blitt en parodi på vår tids imperativ; informasjon for enhver pris, uansett hva det måtte koste for dem som er tvunget til å sitte i en kinostol og motta

budskapet. Intet skal overlates til fantasien, intet skal antydes, alt skal vises. Hardt, brutalt og igrunnen vulgært.

At filmen ikke makter å formidle hele bredden i sin konklusjon gjør selvfølgelig ikke opplevelsen særlig bedre. Det bidrar bare til å øke vår følelse av maktesløshet, en følelse vi tidligere kunne få bare ved å lese noen tall i avisen. I dag må det sterkere medisiner til. Et kort nyhetstelegram og et uskarpt avisbilde er ikke lenger nok. Nå er det widescreen, musikk, nærbilder og blod. Mye blod. Først *da* kan vi bli tilstrekkelig frustrerte, slik at vi kan forbanne krigen og alt dens vesen.

«Apokalypse Nå!» trekker oss lenger ut i gjørmene enn noen annen film tidligere har gjort. I sitt forsøk på å vise *våre* dagers apokalypse, *vår* dommedag over oss selv, kjører Francis Coppola oss lenger enn det er sunt for dem som av ren tilfeldighet forviller seg inn i kinosalen. Denne filmen viser på en ypperlig måte hvordan det går an å øve vold mot mennesker, via massemedier. Jeg har ingen tro på at noen har rett til å øve *visuell* vold mot mennesker for å få disse til å ta avstand fra *fysisk* vold.

Det går an å overlate litt til vår egen forestillingsevne, i alle fall så lenge denne evnen fortsatt er intakt.

To dager med Dalai Lama

«Medlidenheten er vital.»

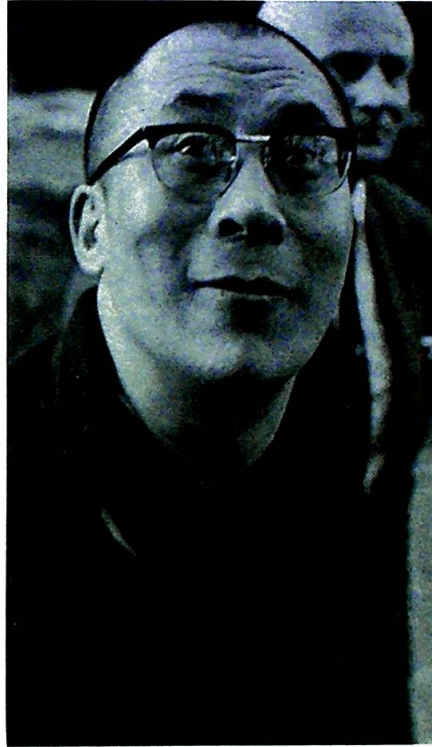
Tretten kjente internasjonale personligheter, hvorav den franske journalisten Jean Vogel, fikk nylig anledning til å samtale med Dalai Lama — åndelig og verdslig overhode for seks millioner tibetanere. Møtet fant sted i Houston i Texas, U.S.A.

For et storartet menneske! Diktere, geistlige, vitenskapsmenn, alle deltakerne brukte de samme ord for å si hvilket inntrykk Dalai Lama hadde gjort på dem. Enkelhet, beskjedenhet, godt humør, rett som det var et latterutbrudd, forhindret ikke et dypt alvor, en konsentrert oppmerksomhet i forbindelse med spørsmålene. Også alderen var overraskende, 44 år bare. Men så likevektig, våken, og virkelig inkarnasjonen på velvillighet.

Etter alles mening var den mest bemerkelsesverdige begivenhet disse to dagene det fellesskap og den åndelige holdning som med en gang oppsto blant deltakerne. Det skyldtes nok vesentlig Dalai Lamas sterke personlighet.

En vidunderlig og skremmende verden

Den buddhistiske føreren gjorde straks sterkt inntrykk på sine tilhørere med å åpne for hele komplekset av samtidige problemer — inkludert vitenskapelige — og de oppriktige svar han ga. I innledningen forklarte han for de tretten deltakerne at han først ønsket å lytte til dem, å få del i erfaringene til vitenskapsmennene, de religiøse lederne, deres mening om «den moderne verdens krise». «Deretter begynner vi dialogen.» De innbudte ga så uttrykk for frykt, forvir-

ring, rådløshet overfor atomtrusselen, den demografiske eksplosjon, urettferdigheten nasjonene imellom, osv. Diskusjonene hadde bare såvidt begynt da de av pressen fikk høre om tyveriet av 20 kilo radioaktiv uran fra en fabrikk i Tennessee.

Religionene er virkningsløse

Menneskene i Vesten har mistet sansen for hva er virkelig og hva er illusorisk. Alle åndelige systemer blir det satt et spørsmålstegn ved. Ungdommen søker nye åndelige ledere. Vår verden er vidunderlig. Vår verden er forferdende. I fortiden betraktet man fremskrittet som en vei mot noe storartet, nå vet vi at der er en mur.

Videre ble fremhevet nødvendighete-

ten av å beholde sansen for det vidunderlige, for kontemplasjonen, fantasien, evnen til det ikke-rasjonalt. En annen understreket den fundamentale egenskap «naiviteten» overfor universets mysterium, og minnet om Einsteins berømte forundring: «Hva vil dette si?» og Heideggers «Det er det øyeblikkelige som er det største mysterium».

De religiøse personlighetene konstaterte med sorg hvor lite virkning det blir av undervisningen om kjærlighet. Dom Helder Camara betrodde Dalai Lama sin største bekymring og sa: «Alle religionene preker brorskap. Men to tredjedeler av menneskeheten lever i umenneskelige forhold. De unge betrakter religionen som maktesløs og dermed unyttig.» Pastor Lowry: «Jeg er mistenksom angående en «unnskyldnings-kristendom». Man kan ikke lenger tro at Vestens sivilisasjon er den beste. Nei. Den er dominasjon, utnyttelse, erhvervelse av ting.»

Har ikke kristendommen latt seg fange inn av makt og penger? Mener den ikke at den må være mektig for å kunne overleve? I stedet for ydmykt å blande seg i menneskeheten som det salt den burde være? Har religionene spilt fallitt?

«De må ikke bedømmes etter den praktiske virkning på menneskene,» svarte Dalai Lama. De må bedømmes i følge grunnleggerens lære. (Buddha, Kristus.) Enhver er kalt til å søke harmoni, enhet mellom menneskene. La oss endelig bryte solidariteten mellom stammene for å nå et høyere nivå: Den menneskelige solidaritet. «Den menneskelige ånds enhet finnes

i hvert enkelt menneske», bekreftet Dalai Lama. Slik hadde han definert meningen med sitt syv uker lange besøk i U.S.A.: «Medbringe brorskapet.»

Men hva er meningen med religionene, ble det spurt. For noen hadde de en fellesnevner: forbedre menneskelivet. Dom Helder Camara presiserte: Lære menneskene at de alle er brødre. Det ble videre uttalt at enheten mellom menneskene bare kan bli mulig hvis det er en åndelig enhet: Gud. Alle er vi i den samme verden, med den samme bestemmelse. I følge en gammel formulering: Gud er en sirkel hvis sentrum er overalt og periferien ingen steder. Vi befinner oss alle i samme avstand fra Gud (...). Religionenes oppgave er å gjøre den ukjente Gud nærværende for menneskene.

Til disse forslag om Gud svarte Dalai Lama ved å minne om hva buddhismen lærer: Vær åpne og oppriktige. Buddhismen aksepterer hverken en Gud som er skaper, allmektig og evig, eller sjelens eksistens. I følge Buddha avhenger alt av mennesket.

Det står til hver enkelt å oppnå sin frelse (frigjøring). Men Buddha sier også med like megen vekt: Du skal være god, praktisere medfølelsen med alle levende vesener. En person er viktig. Men alle de andres uendelighet, det er viktigere. Det gjelder å søke alle levendes gode og arbeide praktisk for dette. Medlidenheten er universell og når høyest når den utøves også mot fiender. Å elske sine foreldre, sine venner, det er begrenset. Medlidenheten har ikke grenser. Dessuten er ens fiende den største læremester i den åndelige utvikling. Og medlidenheten omsatt i praksis krever at religiøse mennesker engasjerer seg i politikk.

Kjærlighetens kraft

Under en pressekonferanse som de lokale aviser hadde organisert, sa Dalai Lama: «Det er nødvendig å forbli i samfunnet, også i Houston, for å tjene menneskene. I et konkurranse-samfunn bør vi som en motvekt bringe med oss toleransen. Medfølelsen er

det mest betydningsfulle, og den fåes ikke kjøpt i stormagasinerne i New York. Den er av vital betydning. Vi mangler ikke teknologi, men godhet.»

Man må merke seg at i alle Dalai Lamas erklæringer er nødvendigheten av godhet, av kjærlighet til *alle*, hans viktigste emne. «Mer godhet, det er hva menneskene trenger.» Til en som spurte hva autoritet er, svarte han: «Meditere over kjærlighetens kraft.»

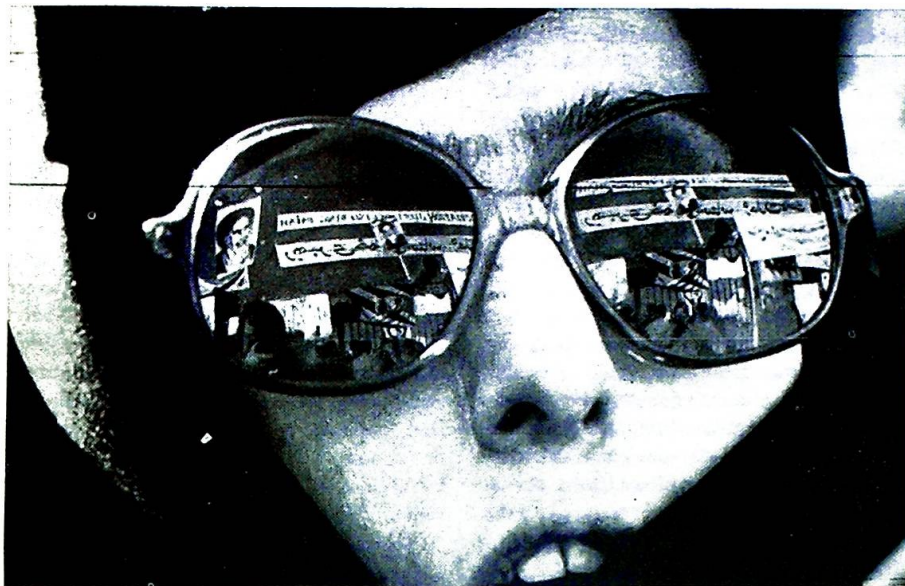
Her gjengis to av de viktigste uttalelser som kom fra vitenskapsmenn: «Den moralske holdning (som religionene lærer) er ikke et ideal, men en absolutt nødvendighet hvis menneskeliv skal overleve.» (Professor Elkes, psykiater.) Og: «De åndelige lover vil tilslutt bli akseptert i like høy grad som gravitasjonsloven.» (Professor Schimmel, genetiker.)

Det må tilføyes at medfølelsen trenger visdommen. Og det er en av buddhismens egenskaper at den ved siden av forkynnelsen om medfølelsen tilbyr en gradvis og detaljert metode for at man skal kunne tilegne seg denne og la den vokse inne i seg. Det kan være en meditasjon som Dalai Lama forklarte i korthet om all slags lidelse, men hvor hver enkelt lidelse på sin egen måte appellerer til medfølelse. Angående spørsmålet om bønn innenfor buddhismen — et uunngålig spørsmål siden troen på Gud fornektet — ga den tibetanske leder dette svar: «Den hjelper til konsentrasjon av tanker og følelser. Buddha er et vesen som er blitt «illuminert» (fri, frelst), og derfor en man kan appellere til.»

Noen ord bør tilføyes a propos vitenskapen som Dalai Lama har stor interesse for. Han sa: «Hvis vitenskapen beviste 100 % at reinkarnasjonen ikke eksisterer, ville jeg akseptere det.» Var det bare et ironisk innfall? I alle fall insisterte han på «vitenskapens begrensning», i det han fremholdt: «Der er en forskjell mellom ikke å bevise noe og bevise at dette ikke eksisterer.»

Koranen setter kvinnen utenfor

Islam er grunnlagt på Koranen og Sunna'en som danner profeten Muhammeds uttalelser og gjerninger. Denne samling inneholder et skjult bilde av kvinnen. Noen muhammedanske mystikere, (kalt soufis) benytter en annen fortolkningskunst og foreslår et annet bilde av kvinnen. Og endelig tilføyer også samtidige teologer deres refleksjoner.

Bildet av kvinnen i Sunna'en er meget innviklet. Det må noteres at arvesynden er fraværende og der er en fusjon av sakralt og profant. Den fysiske kjærlighet er en etterligning av Guds skaperakt. Men kvinnen er allikevel både kronologisk og ontologisk sekundær i Koranens beretning. Som følge av dette vil den muhammedanske kvinne bare kunne gjelde som et halvt vitne og motta en halvpart av arv f.eks. Mannens overherredømme gir seg også utslag i hans rett til å straffe.

Profeten har ellers insistert på nødvendigheten av å beskytte og under vise pikene. Koranen forbyr barnemord. Den tillater flerkoneri, men

med så megen økonomisk belastning at det blir umulig for en virkelig troende muhammedaner. Mannen kan sende henne fra seg, men i enkelte tilfeller kan kvinnen oppnå skilsmisse.

Der er likhet for mann og kvinne når det gjelder å oppfylle religiøse plikter. Likevel kan for tiden bare en mann lede bønneseremonier enda det ikke er noe presteskap i Islam.

Hvis kvinnene har like plikter med mennene, kan de også underlegges de samme lovlige straffer.

Koranen blander sammen den mest konkrete daglige virkelighet og påkallelsen av det hinsidige liv hvor de mannlige «gode troende» blir belønnet av kvinner som er meget vakre, kyske og strålende i sin klarhet, men hvilken belønning får de kvinnelige «gode troende»?

En mystisk visjon

Ved å fortolke Koranen på et annet nivå, forsøker mystikerne eller de vise å omgå enkelte forbud. Mystikeren gir kjærligheten forrettighet. Gud er «ham nærmere enn hans egen halsåre». Han elsker Gud og Gud elsker ham. Kvinnen er en figur som snart er allegorisk, snart virkelig i denne søken etter Gud, som de mystiske diktere uttrykker gjennom tekster hvor de gjenoppvekker den erotiske søken,

men med en idealisert kvinne. I dette perspektiv blir ikke kvinnen elsket for sin egen skyld. Det som alene teller er det attråverdige som er Gud. Gud elsker seg selv ved mannens og kvinnens mellomkomst. I likhet med mannen blir kvinnen et guddommelig spill: «Kvinnen er det største symbol på jordisk skjønnhet, men denne skjønnhet er intet i seg selv, den er en manifestasjon og en refleks av guddommelige kjennetegn.»

Denne forfremmelse av kvinnen i en mystisk tankestrømning har ikke hatt praktiske eller juridiske følger. Vi skal gjenoppvekke de to ekstreme posisjoner:

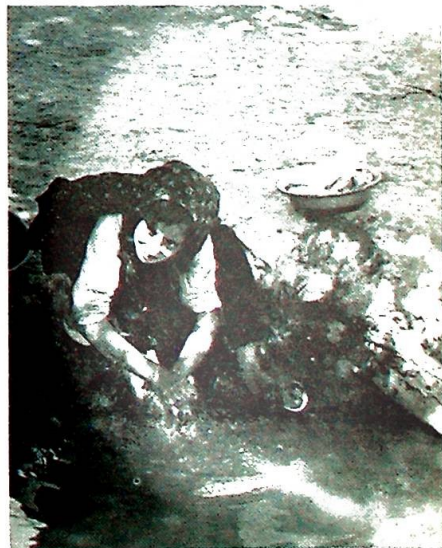
a) Tankeretningen som blir kalt «Salafiya», beskriver kvinnens meget negative stilling i den arabiske proislamske sivilisasjon. Den understreker det faktum at Islam anerkjenner kvinnen som en person.

Den forklarer forskjellen i mannens og kvinnens rettigheter gjennom de forskjellige roller som hver av dem har i de patriarkalske samfunn.

b) Andre muhammedanske tenkere forsøker å utarbeide en mindre bokstavelig forståelse av tradisjonen, noe som ville tillate en hurtigere forbedring av kvinnens stilling.

Muhammedanernes konkrete holdning til kvinnen er forskjellig og nyansert. De muhammedanske stater

(Forts. s. 15)

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Fremtiden er uklar for religionen i Norden

Framtiden er uklar for religionene i Norden. Selv om folkekirkene vil bestå, vil fjernsynssattelitter, datateknologi og økonomiske kriser forandre religiøse forestillinger og adferdsmønstre. Dette er hovedkonklusjonen etter en konferanse som nordiske religionssosiologer holdt på Gran på Hadeland andre uke i januar. Blant foredragsholderne var magister Otto Hauglin og professor Johan Galtung.

Johan Galtung snakket om den nye internasjonale økonomiske ordning og den kristne Guds framtid. Han hevdet at kristendommen i fremtiden vil bli eksportert til land som ligner på Vesten, først og fremst til Sørøst-Asia. Der vil den bli tatt opp i både buddhisme og konfusianisme. Gud vil bli mer guddommelig, Jesus Kristus vil bli mer menneskelig og Den hellige ånd vil forsvinne, spådde Galtung. Hans internasjonale blikk på kristendommen skapte adskillig debatt på konferansen.

Otto Hauglin tok for seg religiøs utvik-

ling i Norden etter Den andre verdenskrig. Felles for de nordiske land er de stabile folkekirkene med tilsynelatende ubrytelige bånd til staten, mente han. Men pekte på at det nå foregår endringer i holdninger og adferd som gjør kirkene mer mangfoldige. Samtidig endres den selvsagte stillingen kirkene tidligere hadde, mot en situasjon der kirken som interesseorganisasjon må kjempe med andre organisasjoner for å beholde sin makt. Det er dette sosiologene kaller «sekularisering» — at institusjoner og livsområder river seg løs fra kirkelig herredømme.

Folks tro er nå mer usammenhengende enn før, mente Otto Hauglin. Den er ikke lenger så klart «konfesjonell», dvs. bundet til kirkens bekjennelse. Men samtidig er det grunn til å anta at de som går i kirken og på kristne møter går oftere. Den økende nattverd-deltagelsen er et tegn på dette. Hauglin mente denne økningen fører til at kirken forskanser seg.

Den religiøsitetet kirken ikke makter å

fange opp i dag er i virkeligheten et lite fenomen som har fått store oppslag i massedia, mente Otto Hauglin.

Professor David Martin fra England sammenlignet den religiøse utviklingen i Norden på den ene side og England og USA på den andre. En rekke kulturelle, sosiale, politiske og økonomiske faktorer ble trukket inn som forklaring på forskjellene i religiøs tro og adferd i disse landene.

Konferansen var delt i tre: organisert religiøs virksomhet, folkereligiøsitet og nyere religiøse bevegelser. De 60 deltakerne, halvparten fra Norge, arbeidet med dette i grupper og fellessamlinger. Konferansen arrangeres annethvert år. Med i komiteen som skal forberede neste konferanse i Danmark er formann i Religionssosiologisk faggruppe i Norge, konsulent Per Tanggaard i Kirkerådet.

Kirke Aktuelt

HANS MAGNUS SOLLI:

SJOKKET FRA ROM

Så er det skjedd: Den katolske teologen Hans Küng er fratatt sin lærerstilling i dogmatisk og økumenisk teologi ved universitetet i Tübingen. Iflg. avisene skal han heller ikke lenger regnes som katolsk teolog.

Særlig legfolket i alle kirkesamfunn i Europa vil føle seg truffet av den tross alt overraskende nyheten. For noen framstår Hans Küng framfor alt som legfolkets teolog. I sine bøker har han tatt det kritisk tenkende menneske alvorlig, han er en av dem som er kommet lengst i å befri teologien fra borgerlig ideologi. Han har forlatt skyttergravstillingene mellom kirkesam-

funnene og skrevet teologi for alle som ikke kan la seg nøye med vedtatte «sannheter». Derved har han, selvfølgelig, stilt seg kritisk til pavens ufeilbarhet, til kirkens kvinnediskriminering, til kirkens ufarliggjøring av Jesus.

I Vest-Tyskland i sommeren 1979, var frykten for at den nye paven skulle innføre «polsk kirkejustis» påtagelig i katolske miljøer. Det første tegn til at en ny justis var i emning, var at katolske prester som var blitt glad i ei jente og som ville gifte seg, fikk betydelige vanskeligheter. Tidligere ble søknader om å bli gjort til legmann (en nødvendig forutsetning for å kunne gifte seg) stort sett innvilget. Etter at Johannes Paul II tok over som pave, ble slike søknader tilsynelatende lagt i en skuff og avgjørelsen utsatt i det blå. Dermed blir mange prester drevet inn i en svært vanskelig konflikt der valget kan fortone seg som enten å vrake kirken eller kjærligheten.

En framstående norsk katolikk som pater Hallvard Rieber-Mohn har kommentert pavens avgjørelse om å fjerne Küng. Rieber-Mohn synes helt å godta

pavens avgjørelse: «Kunngjøringen er i praksis bare en stadfestelse av noe Küng selv har sagt i flere år.» (Dagbladet 19.12.79)

Hans Küng har med jevne mellomrom i flere år vært innkalt til Rom for å redegjøre for sine synspunkter. Hans bok «Christ sein» (som også er oversatt til norsk) skulle egentlig inneholdt et kapittel om bønn, men «disse evindelige konfrontasjonene som på nytt ble påtvinget meg fra Rom kostet meg minst to måneders arbeidstid og arbeidskraft i den avgjørende siste fase av boka. Det planlagte avsnittet måtte derfor bortfalle: Et offer for den romerske inkvisisjonspolitikken.» (Christ sein s. 672).

Nå er Küng selv blitt offer for de romerske synspunkter. Iflg. avismeldinger julaften vil han kjempe for å få beslutningen endret. Han har mange med seg!

Kanskje en reaksjon fra alle kristne kan forhindre at det blir trangere i den katolske kirken.

Spesialforretningen i
RUSTFRITTE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon

(02) 33 36 24

33 55 25

Telegr.adr.:

Rustfriknut

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vel 23, Grefsen

Tlf. 21 18 32

Motstandens Estetikk

Peter Weiss, tysk forfatter, bor i Sverige, utga i 1975 «Motstandens Estetikk», som vakte stor oppmerksomhet i vesttyske anmelderkretser, som bedømte den som et epokegjørende verk.

Boken gir et levende og mangesidig bilde av mellomkrigstidens Europa, men fastholder i mangt og meget synet på årene mellom 1918 og 1940 som en både forvirringens og oppløsningens tidsalder. Peter Weiss interesserer seg meget for problemet omkring den tyske arbeiderbevegelses nederlag, hvordan den anti-fascistiske motstandskamp tok form eller snarere ikke tok form av sentralisert motstand, samt hvilken rolle den tyske arbeiderbevegelse spilte i forholdet til Sovjetunionen.

Boken er meget spennende. Det er en roman, men som sådan preget av tysk grundighet og dybde, og er ikke så forferdelig lettlest, hvis man skal ha det fulle utbytte av den. Den siste del av den foregår under borgerkrigen i Spania, mens Andrej Vischinsky's ordrike anklager mot de gammelrevolusjonære i Moskva og Stalins maktsyke kaster sin mørke skygge over Europa.

Bokens Jeg allierer seg med andre unge antifascistiske arbeidere i Hitler-Tyskland mot alt, som kan undertrykke mennesket, det være seg som åndsindivid som skaper verdier på det kunstnerisk kulturelle område, eller det økonomisk-sosiale felt. Man er svært opptatt av kunst, ikke blott av rent akademisk-estetiske grunner, men i særlig grad av det frie skapende i kunsten, det dynamisk handlende. Estetikken blir for dem motstandens estetikk.

«Motstandens Estetikk» er oversatt av Carsten Middelthon og har en epilog av Helge Rønning.

Svend Aage Rasmussen

Peter Weiss:

Motstandens Estetikk,

Pax Bibliotek, 1979,

336 sider.

KINA MED NY KIRKEPOLITIKK

Kina vurderer nå å endre grunnloven slik at religiøst troende får samme rettigheter som ateister. Nå har troende frihet til å utøve sin religion, men ikke til å propagandere for den. Dette er inntrykk Hans-Wolfgang Hessler, tidligere informasjonsleder i Det lutherske verdensforbund, har etter en reise i Kina nylig.

Det politiske og religiøse tøværet i Kina har i det siste ført til at noen flere kirker har blitt åpnet. Offentlige tjenestemenn har dessuten fått forbud, under trusel om straff, mot å legge seg bort i folks «lovlige religiøse frihet». Religion er dermed ikke lenger tabu i offentlige sammenheng i Kina. Vitenskapsfolk og skribenter er opptatt av religion, selvom de som oftest er kritiske.

På denne bakgrunn er ikke Kinas 4 millioner kristne lenger redde for å stå fram med sin tro. De går i kirke i økende antall. For eksempel deltok nylig over 1.000 mennesker ved gjenåpningen av den protestantiske Dong-shan-kirken i Kanton.

Da en av de første presidentene i Kirkenes Verdensråd, den kinesiske teologen Chao Tzu Ch'en, døde i november i fjor, ble han gravlagt på Revolusjonens æreskirkegård i Peking. Etter flere bakvas-kelskampanjer under kulturrevolusjonen ble 91-åringen rehabilitert like før han døde. Chao Tzu Ch'en var en av landets mest fremtredende teologer, og foreleste ved Yenching-universitetet i Peking fra 1926. Han ble valgt inn i Kirkenes Verdensråds ledelse på stiftelsesmøtet i Amsterdam i 1948, men trakk seg fra vervet under Koreakrigen.

Kirke Aktuelt

BIBLER PÅ KINESISK

Søndag 3. februar — Sámannssøndagen — er årets Bibeldag i Norge. Det betyr at Det Norske Bibelselskap og et bredt spekter av organisasjoner og trosamfunn i og utenfor Den norske kirke går sammen om å informere om det arbeide De forente bibelselskaper gjør. Det samles inn penger, i år til produksjon av bibler og bibeldeler på kinesisk. Dette fordi tegn tyder på at Kina snart kan komme til å gi importtillatelse for bibler. Det er Bibelselskapet i Hong Kong som står for oversettelse og produksjon. Generalsekretæren der, Heyward Wong, besøker flere byer i Sør-Norge i anledning Bibeldagen.

Kirke Aktuelt

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b. Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

BIBELN OVERSETTES MEST

Bibelen er fortsatt verdens mest oversatte bok. I 1975 alene var det 30 land som ga ut bibel-oversettelser. Det er UNESCO som nettopp har kommet med denne oversikten. Oversettelser av William Shakespeare ligger like etter: 29 land i 1975. Mens Karl Marx og Dostojevskij greide 26 land. Alt i alt greide 13 forfattere å bli oversatt i 20 land eller mer i 1975. Blant dem er både Jules Verne, Mark Twain, Alexander Solsjennitsyn og Pablo Neruda. Av de drøye 47.000 bøkene som ble oversatt i 1975, kom noe over 28.000 ut i kapitalistiske land, drøye 13.000 i sosialistiske land og omtrent 5.500 i utviklingsland.

Kirke Aktuelt

KIRKEN TRENGER ET TOPPORGAN

— Det er uforståelig dersom den kommende stortingsmeldingen om stat og kirke ikke inneholder forslag om et kirkelig topporgan, sier formannen i Kirkerådet, Ludvig Johan Bakkevig. Kommentaren kommer etter at lekkasjer om kirke/stat-meldingen peker i retning av at kirkens selvstyre skal styrkes bare på menighets- og bispedømmeplan. Bakkevig peker på at det er politisk enighet om at forvaltningsoppgaver skal flyttes fra departementene til ytre etater. Dette prinsippet bør også gjelde Den norske kirke, mener han.

Kirke Aktuelt

NEI TIL INVASJON

— Kirken bør si klart nei til Sovjets militære innmarsj i Afghanistan, men samtidig oppfordre politikerne i Vest til ikke å gå for langt i sine reaksjoner, sier universitetslektor Kjell Skjelsbæk. Skjelsbæk foreleser i internasjonal politikk ved Universitetet i Oslo, og er norsk representant i Kirkenes Verdensråds kommisjon for internasjonale spørsmål (CCIA).

Kirke Aktuelt

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i> Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.: sønd.: (eng)	19.00 9.30 19.00	— 11.00 —
<i>St. Hallvard kirke</i> , Frans'skanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 21 23 55		9.00	11.00
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	lörd.: sønd.:	18.30 8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lörd.: sønd.:	19.00	11.00
<i>Vår Frue Kirke</i> , Helleveien	sønd.:	9.30	
<i>Florida kapell</i> , Nygaardsgt. 124		19.00	
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	lörd.: sønd.:	18.00 8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kr'st'ian V's pl. 1, tlf. 81 168		9.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	lörd.: sønd.:	18.00	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: sønd.:	18.00	11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , Wedemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lörd.: sønd.:	18.00	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romer'ksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038		—	17.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35		8.30 19.00	10.45
<i>Eikeli kirke</i> , Veståsen 20, tlf. 24 25 69		9.30	10.30
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	lörd.: sønd.:	17.00 8.30 9.30	11.00
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandef'ordsgt. 1, tlf. 11 949			11.00
VOSS: <i>St. Olavs kapell</i> Finne, tlf. 12 510		Efter avtale	
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 B'skopen og prestegården, tlf. 21 214		8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Fl'ntegt. 5, tlf. 72 779			11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eystens sykehjem</i> , Jernbanegt. 29			11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467			11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	lörd.: sønd.:	17.00 8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94. Sogneprestens tlf. 84 277	lörd.: sønd.:	18.00	11.00
<i>St. Elisabethsostrene</i> , Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.:	8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447		19.00	11.00
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	lörd.: sønd.:	15.00	10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Håreksgt. 82			18.30
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072		Efter avtale	

DMITRI DUDKO ARRESTERT I MOSKVA

Den kjente russisk-ortodokse prest og predikant Dmitri Dudko er etter meddelelser fra menneskerettighetskreter blitt anholdt i Moskva. Duko, hvis prekener hadde stor tiltrekningskraft på mange unge i Moskva, kjente seg gjennom lengre tid utsatt for tiltagende press fra både myndighetene og den hemmelige sikkerhetstjenestes side (KGB). — Han ble forvist til landsbyen Grebnowo, men selv dertil kom, til dels fra Moskva, tallrike ungdommer og andre troende for å høre hans prekener. Det ble til slutt utstedt prekenforbud mot Dudko. I vesten er Dudko frem for alt kjent gjennom sine bøker.

KNA

EDVARDESEN & NORHEIM A/S

**Autorisert installatør
Radio og Elektrisk utstyr**

Tlf. 11 220 - Fredrikstad

BIBELBUTIKK GJENÅPNET

Bibelselskapet i Nord-Afrika har igjen fått åpne butikken i Alger, etter at den ble stengt av myndighetene i 1976. Butikken er den eneste kristne bokhandel i Algerie. Det er hovedsakelig franske og engelske bibler og nytestamenter som selges. De viktigste kundene er europeere som bor i landet siden kolonitiden. Samtidig har salget av bibler på bulgarsk og russisk økt.

GUDSTJENESTE I PNOMH PENH

For første gang siden 1975 ble det julenatt feiret katolsk gudstjeneste i Phnom Penh i Kampuchea. I følge radio DDR var et tusentalls katolikker og andre kristne tilstede under midnattsmessen, på den plassen der den romersk-katolske domkirken stod før. Representanter for det nye styret var også til stede. I de årene Pol Pots styre satt ved makten ble alle landets kirker ødelagt, og formodentlig hele presteskapet utryddet. Dette gikk særlig hardt utover Den romersk-katolske kirke, som hadde mange medlemmer av vietnamesisk opprinnelse og som hadde kontakter til Vesten. Hvor mange av landets 15.000—30.000 katolikker som fortsatt er i live er uklart.

Kirke Aktuelt

DEN MED 50 000 skr. fastsatte pris «Svenska Frikyrkors Hjälp» har blitt tildelt den katolske erkebiskop Oskar Arnulfor Romero. Erkebiskopen ble hedret for sin kamp for menneskerettighetene i den mellomamerikanske stat St. Salvador.

KNA

DEN JAPANSKE ambassadør ved den Hellige Stol, Naoko Suganuma, har blitt døpt i en karmelitterkirke i Roma. Hans hustru Maria Emilia Suganuma, som før var shintoist mottok ved samme leilighet fermelsens sakrament og den hellige kommunion. Sakramentene ble utdelt av kardinal Silvio Otti, prefekt for kleruskongregasjonen.

KNA

Franske bøker:

Jacques Loew: La Prière à l'école des grands priants, kr. 55,10.

Yves Congar: Je Crois En L'Esprit Saint, Tome I, kr. 82,70.

Yves Congar: Je Crois En L'Esprit Saint, Tome II, kr. 108,—.

Nouveau Testament, Bible de Jerusalem/Nouvelle traduction, kr. 24,50.

Nouveau Testament, Traduction œcuménique de La Bible, ib. kr. 95,—.

Ancien Testament, Traduction œcuménique de la Bible, ib. kr. 250,—.

Engelske bøker:

Caryll Houselander: The Stations of the Cross, kr. 33,—.

St. John of the Cross: Living Flame of Love, kr. 31,75.

The Mystical Doctrine of St. John of the Cross, kr. 35,50.

Nå er den første oversettelsen av en bok av Carlo Carretto kommet på dansk: **Ørkenstilhed i storbyen**, hf. kr. 48,—.

På engelsk har vi andre bøker av Carretto:

Letters from the Desert, kr. 27,—.

The God who comes, kr. 36,—.

Summoned by Love, kr. 35,—.

In Search of the Beyond, kr. 27,—.

Love is for Living, kr. 27,—.

Mare in Heaven, kr. 24,—.

Skandinaviske bøker:

Kremer/Zurfluh: Jesus har mange ansigter,

Hvordan børn i fjerne lande oplever Jesus, kr. 22,—.

Le Joly: Kristi kärlek tvingar oss, En bok om Moder Teresa, kr. 55,—.

Muggeridge: Moder Teresa, kr. 69,—.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S
Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

Åpent kl. 9—16, lørdager 9—14.

A/S NORSKE SHELL

FYRINGSOLJE

**Leverandør til de fleste
katolske institusjoner
i Norge**

Ved bestilling av olje:

02-19-12 00 - Service 02-19 12 20

KARDINAL SUENENS ETTERFØLGER ANTYDES

Pave Johannes Paulus har antydnet biskop Daneels av Antwerpen som en mulig etterfølger for kardinal Suenens av Malines/Bruxelles, som trekker seg tilbake i juli måned, når han fyller 75.

Biskop Daneels er 46 og er medlem av Kongregasjonen for Troselæren, det pavelege utvalg som den 18. desember forbød den omstridte tysk/schweisiske teolog å undervise i katolsk teologi.

Mgr. Daneels, som bare har vært biskop i Antwerpen i to år, har undervist i sakraments-teologi og liturgi ved det katolske universitetet i Louvain før han ble biskop. Han var også formann for presterådet i det stift, han opprinnelig kommer fra, Bruges, samtidig som han var lærer ved presteseminaret i Bruges og geistlig veileder for diakonutdanningsseksjonen. Han er nokså kjent som foreleser og liturgisk fagmann i sitt hjemland Belgia.

Mgr. Daneels kommer fra Kanegem i bispedømmet Bruges og ble presteviglet i 1957. *Universe*

FELLES ANGLIKANSK-KATOLSK DÅPSGUDSTJENESTE

To dåpshandlinger, henholdsvis en anglikansk og en romersk katolsk fant nylig sted i Vår Frue Kirke, Enfield/Middlesex i England. Mr. og Mrs. John Player, som begge tilhører den engelske kirke ønsket at deres barn skulle døpes i den anglikanske St. Andrew's kirke, men den dag, som man ønsket var tilfeldigvis opptatt av en planlagt fellesgudstjeneste med den romersk-katolske Vår Frue.

Det ble derfor truffet foranstaltninger til at en baby tilhørende mr. og mrs. eter PMilledge, begge tilhørende Vår Frue sogn kunne bli døpt på denne dag.

Man hadde innhentet tillatelse fra kardinal Hume, den stedlige biskop Harvey og den anglikanske Westwood av Edmonton.

Kannik Veal, sognepresten i Vår Frue forklarte, at de to dåpshandlinger skulle utføres hver for seg, men at man kunne ha noe av bønnene sammen.

Kannik Veal uttalte at anglikanerne og de romerske katolikker hadde felles gudstjeneste hver annen eller hver tredje måned, men at man fra nyttår ville gå over til å holde felles gudstjeneste en gang om måneden.

Felicity O'Brien i Universe

PAVEN HAR kalt St. Vincentsøstrene til en uforminset innsats for de fattige i hele verden. «Det vil alltid være fattige mennesker iblant oss», betonet Johannes Paulus II i sin tale til de ca. 180 deltagere i St. Vincentsøstrenes generalkapitel i Roma. *KNA*

BEDRE FOR KATOLIKKER I BULGARIA

For første gang siden kommunistpartiet kom til makten i landet har Den romersk-katolske kirke i Bulgaria igjen ordinære biskoper. Senest i november i fjor foretok Vatikanets spesialutsending til Øst-Europa, erkebiskop Luigi Poggi, en bispevigsel i Bulgaria. Forholdet mellom kirken og staten, og mellom Bulgaria og Vatikanet, er på god vei mot normalisering, mener Poggi. 50.000 av de 9 millioner innbyggere i Bulgaria er romersk-katolikker.

Kirke Aktuelt

LITURGISK KALENDER

FEBRUAR:

16. Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. 1. Kong. 12, 26—32; 13, 33—34. Mk. 8, 1—10.
17. 6. alm. søndag. Jer. 17, 5—8. 1. Kor. 15, 12.16—20. Luk. 6, 17, 20—26. (De syv stiftere av Servitterordenen feires ikke).
18. Ferial. Jak. 1, 1—11. Mk. 8, 11—13.
19. Ferial. Jak. 1, 12—18. Mk. 8, 14—21.

FASTETIDEN

20. Askeonsdag. Joel 2, 12—18. 2. Kor. 5, 20 — 6, 2. Mt. 6, 1—6.16—18.
21. Ferial. 5. Mos. 30, 15—20. Luk. 9, 22—25. (Memoria til Peter Damian, biskop og kirkelærer mulig).
22. Apostelen Peters stol. 1. Pet. 5, 1—4. Mt. 16, 13—19.
23. Ferial. Jes. 58, 9b—14. Luk. 5, 27—32.
24. 1. søndag i fasten. 5. Mos. 26, 4—10. Rom. 10, 8—13. Luk. 4, 1—13.
25. Ferial. 3. Mos. 19, 1—2.11—18. Mt. 25, 31—46.
26. Ferial. Jes. 55, 10—11. Mt. 6, 7—15.
27. Ferial. Jon. 3, 1—10. Luk. 11, 29—32.
28. Ferial. Ester 14, 1.3—5.12—14. Mt. 7, 7—12.
29. Ferial. Esek. 18, 21—28. Mt. 5, 20—26.

En vilter fengselsfugl

Charles Larsen er en fengselsfugl. Årsaker og omstendigheter de vanlige, fyll, slagsmål og en dårlig oppvekst preger bildet av den unge Larsen fra Moss. For den, som ikke går dypere inn i problematikken er boken både spennende og underholdende. Den beveger seg ikke alene i fengselsmiljøet, men Larsen beveger seg fra en ganske underholdende periode i barndommens Moss via muntre og spennende episoder i det okkuperte Norge til sjømannens omflakkende opplevelser, krydret med muntre eventyr hist og her.

Men det Charles Larsen vil med sin bok, for han vil virkelig noe med den, er noe helt annet. Han vil fortelle om mennesker. Han vil skrelle alt det ytre av og trenge inn bak det menneske, som kanskje er en bråkmaker, en fyllik, en som ingen gidder ha noe med å gjøre, fordi man ikke kan se mennesket, selvom det er der. Men han vil også noe mere. Han vil berette om hvordan det kjennes å bli behandlet ille. Hvordan det kjennes å være under tvang av medmennesker som har makt og ikke minst maktmidler til å tvinge denne makt frem. Han peker på at den nødvendige avsondring av visse grupper av medborgere i visse situasjoner ennå den dag i dag bærer preg av en tankegang, som har sin rot i en helt annen tid, og som ikke har noen terapeutisk verdi, hvis man kan uttrykke seg slik. Derfor blir Charles Larsens skildring av kjærligheten og omsorgen og ikke minst sorgen en meget stor opplevelse. Boken ender med den største ulykke et menneske kan komme i, det brutale tapet av det man er kommet til å holde aller mest av og som har kommet til å bety hele fremtiden. In-

tet under at den ender med at Larsen går på kjempefylla. Men i denne fylla spirer trass alt håpet om fremtiden for et medmenneske, som fikk lov til å oppleve hva det vil si både å være menneske og medmenneske. Det er en bok som man rolig kan anbefale, både som underholdning og som tankevekker i dagens Norge.

Svend Aage Rasmussen

*Charles Larsen:
Et Liv på Vrangan,
Dreyer, 1978,
182 sider.*

Koranen setter . . .

(Forts. fra s. 9)

har utstedt nye lover som medfører noen positive forhold for kvinnen, så som skolegang og flerkoneforbud.

Det erkjennes at kvinnene har medvirket til utarbeidelsen av den islamske tradisjon, da enkelte autentiske vise kvinner «*Hadith*» er blitt rapportert av Profetens hustruer, ennskjønt der aldri har vært kvinnelige teologer. Heller enn å skrive om det som angår teologien, skriver de muhammedanske kvinner om kvinnes stilling utelukkende fra økonomiske og sosiale synspunkter. I denne henseende kan man håpe at de muhammedanske kvinner vil nå dithen at de ikke nødvendigvis former seg etter det bilde som mannen ser i dem: å være utelukkende et objekt.

I likhet med andre åpenbarte religioner skal Islam tjene som forbindelsesledd mellom jorden og himmelen, i det den vil være et globalt system og hjelpe menn og kvinner til å møte livets vanskeligheter med sinnssoro og vie seg til å tilbe én Gud som oppfordrer oss til brorskap og kjærlighet.

Fouzia Clément Belkhayat

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen & Søn

Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

Vi kommer i konferanse
Ordner alt

Egen parkeringsplass

Kunsten som bilde . . .

(Forts. fra s. 16)

Andrej Rubljovs vandring gjennom verden, hans oppgivelse av kunsten på grunn av verdens ondskap, ender derfor likevel med optimisme i behold. For mot slutten av filmen blir det klart for ham at kunsten eksisterer på tross av verden, ikke på grunn av den. Han kan på nytt begynne å skape. Kunsten lever, fordi godheten lever på tross av det grelle.

Vi må vel tilbake til Eisenstein i tyveårenes Sovjet for å finne sovjetisk filmkunst av dette kaliber. Bildene er dramatiske, hvert enkelt av dem rommer en spenning, en intensitet som det er vanskelig å beskrive. På tross av at Rubljov er en historisk person, (filmens sluttsekvens er i farger, i motsetning til resten av den tre timer lange filmen, og viser deler av hans produksjon), blir filmen om Rubljov mer en lignelse om kunsten som overvinne alle hindringer fordi den representerer det største i mennesket. En hyldest til kunsten og den humanisme den er eksponent for. Det er besynderlig at filmen i det hele tatt er tillatt produsert i et samfunn som slett ikke forneker seg når det gjelder å bruke virkemidler fra fjortenhundretallet for å få sine borgere til å anta sitt budskap. Det er da også illustrerende at filmen, som er over ti år gammel, først nå er sluppet ut. For Rubljov, som for oss alle, må det erkjennelse til for å kunne skape. Skaper ikke Rubljov, så har han heller ingen harmoni. Dette forteller filmen, og budskapet gjelder slett ikke bare i Sovjet.

Christian Boe Astrup

KUNSTEN SOM BILDE PÅ DET GODE MENNESKE

Film: «Andrej Rubljov»

Hovedrolle: Anatolij Solonitsyn

Nasjonalitet: Sovjetisk

Regi: Andrej Tarkovskij

Manus: Andrej Michaljev-Kontjalovskij og Andrej Takovskij

At en kunstner må ha et bevisst, levende forhold til sitt stoff er alle enige om. Selve det å skape noe betinges av et forhold til det medium man velger og det budskap man vil ha frem. Men i hvilken grad spiller verden forøvrig inn på kunstneren? Vil kunsten kunne overleve på tross av den råskap og brutalitet som eksisterer?

Andrej Tarkovskijs film «Andrej Rubljov» tar opp disse spørsmålene. Vi følger Rubljov gjennom 23 år, fra han som en ung, from og idealistisk munk på 1400-tallet et sted i Russland får i oppdrag å dekorere en kirke. Rubljov er nemlig en navngjette ikonmaler, kanskje en av Russlands største.

Men tiden omkring 1400 var en forfallets tidsalder for Russland. Tatarene raste inn over landet fra stepene i øst, plyndret og drepte for fote. Det verdslige aristokrati var inne i en periode med stillstand og forfall. Geistligheten så (i følge filmen) det som sin viktigste oppgave å skremme Russlands bønder til å tro. Betegnende er det at Rubljov skal fylle sin tomme, hvite kirke (et bilde på verdenskirken?) med dommedagsfresker

der intet skal bli spart for å skremme menigheten.

For Andrej Rubljov blir løgnen, bakvaskelsen, redslene og volden uutholdelige omgivelser omkring hans skapelsesprosess, og han velger å opphøre som skapende kunstner.

Men filmen tar ikke bare opp Andrej Rubljov som kunstner, det er kanskje i større grad en film om kunstneren som fortolker av mennesket. Det er først og fremst mennesket Rubljov som fenger i alle fall denne anmelderen. For viktigere enn kunstens klima i et råtnende samfunn er menneskets forhold til kunsten som anskuelsen av det gode i mennesket. Den unge Rubljov er, på tross av sin fromhet og begavelse et menneske

som har glemt barmhjertigheten og ydmykheten. Betegnende er den sekvensen der han støter på noen bønder som på tross av iherdige kristningsforsøk fortsatt holder sine urgamle ritualer i hevd. Han dumper inn i en slik fruktbarhetsfest, der alle er nakne. I sin munkekutte blir han tatt for å være spion for den kirken som med hård hånd gjorde sitt for å utrydde både de hedenske kultuser og menneskene bak dem.

Han blir tatt til fange, men reddes av en kvinne. Den kjærligheten som han preker praktiserer hun. Morgenen etter er hun selv på flukt fra kirkens menn, men Rubljov lar henne flykte forbi uten å gi tegn til hjelp.

Årene fremover blir en odysse mot erkjennelse for Rubljov. Erkjennelsen kommer i form av en ung mann som på tross av alle de negative ytre forutsetninger man kan tenke seg, skaper *sitt* kunstverk, en enorm kirkeklokke. Han gjør det ut i fra seg selv, ut i fra en kraft som vinner over all ytre motstand. (Forts. s. 15)

Kunsten som bilde på menneskets situasjon: Den unge Andrej Rubljov under forsøkene på å utsmykke sin hvite kirke.

ST. OLAV

Katolsk tidsskrift for religion og kultur

Medarbeidere:

Svend Aage Rasmussen, ansv.

Claes Tande
Aage Hauken, O.P.
Chr. Boe Astrup
Ester Mikalsen

Redaksjonens adresse:

Akersveien 5, Oslo 1.
Redaktøren treffes best torsdager kl. 9—10, tlf. 20 72 48, (privat 032/53 373).

Ekspedisjon:

Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16,
lørdag 9—14. Tlf. 20 72 48.

Abonnement (direkte eller gjennom postkontorene).
Kr. 85,— pr. år.
For halvår kr. 45,—.
Utlandet utenfor Skandinavia kr. 100,— pr. år.
Annonser 10 dager før utgivelsesdagen.
24 numre årlig.
Postgiro 20 46 480